

Stereotipi

Anastacia Kurylo

Konsultante, Fortified Communication Consulting, ASV

Kas tas ir?

Ar stereotipu palīdzību kādas grupas locekļi tiek asociēti ar vienu vai vairākām īpašībām, kas piemīt šai grupu. Stereotipi – kognitīvo procesu elementi – ir stingri priekšstati, kas ir funkcionāli tiem, kas tos izmanto. Stereotipus lieto kā sava veida *birkas*, aprakstot grupas viendimensionālā vienkāršotā veidā sarunu veidā vai plašsaziņas līdzekļos. Kaut pētījumi nav atklājuši stereotipu precīzumu, cilvēki izmanto tos par pamatu lēmumu pieņemšanā, kas var novest pie aizspriedumiem un diskriminācijas. Jo labāk cilvēki uzzina viens otru, jo neaktuālāki kļūst stereotipi.

Kur tiek izmantots šis koncepts?

19. gs. sākumā Džeimss Moriers izdomāja terminu “stereotips” savā grāmatā “Isfagānas Hadži Babas piedzīvojumi”. Pēc teju simts gadiem Volters Lipmans popularizēja savu ieviesto termina izmantošanu: stereotipi ir “ainas mūsu prātā”. Vēsturiski psihologi bijuši visražīgākie stereotipu pētījumos, jo koncentrējās uz jautājumiem par to, kāpēc cilvēki pakļaujas stereotipiem. Komunikācijas speciālisti, kā arī daži speciālisti psiholoģijā un socioloģijā īpaši koncentrējas uz jautājumiem par to, kā stereotipi veidojas, kā tie tiek uzturēti un izplatīti starppersonu mijiedarbībā un ar plašsaziņas līdzekļu palīdzību.

Kā saistīts ar starpkultūru dialogu?

No kognitīvā aspekta, stereotipi ietekmē lēmumu pieņemšanu un uzvedību, jo stereotipi ir shēmas, kas nosaka veidu, kādā interpretēt informāciju. No konstitutīvā aspekta, stereotipi palīdz veidot kultūras identitāti. No abiem aspektiem raugoties vienlaicīgi, stereotipi spēj ietekmēt mūsu starpkultūru dialogu bezgala daudz veidos, ieskaitot, dalībnieku atteikšanos piedalīties starpkultūru dialogā vispār.

Kas vēl palicis darāms?

Ar stereotipu palīdzību zināšanas tiek nodotas no paaudzes paaudzē un, tādējādi, tās tiek atražotas kultūrā. Politiskais korektums cenšas nepieļaut stereotipu atražošanu, taču stereotipi joprojām saglabājas sabiedrībā. Ir nepieciešami turpmākie pētījumi par to, kā saziņa veicina stereotipu uzturēšanu kultūras zināšanu pamatos un to, kā tieši cilvēki spēj iziet ārpus stereotipu rāmjiem.

Literatūras avoti

- Hamilton, D. L., Sherman, S. J. & Ruvolo, C. M. (1990). Stereotype-based expectancies: Effects on information processing and social behavior. *Journal of Social Issues*, 46, 35-60.
- Hinton, P. R. (2000). *Stereotypes, culture, and cognition: Psychology focus*. Philadelphia, PA: Psychology Press.

Center for Intercultural Dialogue

Key Concepts in Intercultural Dialogue

Starpkultūru dialoga atslēgas koncepti

Kurylo, A. (2013). *The communicated stereotype:*

From celebrity vilification to everyday talk.

Lanham, MD: Lexington Books.

Tulkotājs: Inga Milevica